

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Μ.Ε. ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

«ΚΥΡΙΤΣΗΣ»

ΘΕΡΙΝΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΩΝ

Θέματα Γ' Γενικού Λυκείου

Φεβρουάριος 2019

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

προσανατολισμού

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἄριστοτέλους Ἡθικὰ Νικομάχεια, Β1 5-8

Μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ γινόμενον ἐν ταῖς πόλεσιν· οἱ γὰρ νομοθέται τοὺς πολίτας ἐθίζοντες ποιοῦσιν ἀγαθούς, καὶ τὸ μὲν βούλημα παντὸς νομοθέτου τοῦτ' ἔστιν, ὅσοι δὲ μὴ εὗ αὐτὸ ποιοῦσιν ἀμαρτάνουσιν, καὶ διαφέρει τούτω πολιτεία πολιτείας ἀγαθὴ φαύλης. Ἐτι ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ διὰ τῶν αὐτῶν καὶ γίνεται πᾶσα ἀρετὴ καὶ φθείρεται, ὁμοίως δὲ καὶ τέχνη ἐκ γὰρ τοῦ κιθαρίζειν καὶ οἱ ἀγαθοὶ καὶ κακοὶ γίνονται κιθαρισταί.

Ἀνάλογον δὲ καὶ οἰκοδόμοι καὶ οἱ λοιποὶ πάντες· ἐκ μὲν γὰρ τοῦ εὗ οἰκοδομεῖν ἀγαθοὶ οἰκοδόμοι ἔσονται, ἐκ δὲ τοῦ κακῶς κακοί. Εἰ γὰρ μὴ οὕτως εἶχεν, οὐδὲν ἂν ἔδει τοῦ διδάξοντος, ἀλλὰ πάντες ἂν ἐγίνοντο ἀγαθοὶ ἢ κακοί.

Οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἔχει· πράττοντες γὰρ τὰ ἐν τοῖς συναλλάγμασι τοῖς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους γινόμεθα οἱ μὲν δίκαιοι οἱ δὲ ἀδικοι, πράττοντες δὲ τὰ ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἐθιζόμενοι φοβεῖσθαι ἢ θαρρεῖν οἱ μὲν ἀνδρεῖοι οἱ δὲ δειλοί. Όμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἔχει καὶ τὰ περὶ τὰς ὄργας· οἱ μὲν γὰρ σώφρονες καὶ πρᾶοι γίνονται, οἱ δὲ ἀκόλαστοι καὶ ὄργιλοι, οἱ μὲν ἐκ τοῦ οὕτωσι ἐν αὐτοῖς ἀναστρέφεσθαι, οἱ δὲ ἐκ τοῦ οὕτωσι. Καὶ ἐνὶ δὴ λόγῳ ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἔξεις γίνονται. Διὸ δεῖ τὰς ἐνεργείας ποιὰς ἀποδιδόναι· κατὰ γὰρ τὰς τούτων διαφορὰς ἀκολουθοῦσιν αἱ ἔξεις. Οὐ μικρὸν οὖν διαφέρει τὸ οὕτως ἢ οὕτως εὐθὺς ἐκ νέων ἐθίζεσθαι, ἀλλὰ πάμπολυ, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως σωστές (Σ) ή λανθασμένες (Λ) σύμφωνα με το περιεχόμενο των παραπάνω αποσπασμάτων.

1. Η ανταπόκριση των πολιτών στις επιθυμίες των νομοθετών προσδιορίζει την ποιότητα των πολιτευμάτων.
2. Η σωστή εξάσκηση απαιτεί την κατάλληλη διδασκαλία.
3. Οι ἀνθρώποι γίνονται δίκαιοι ἢ ἀδικοι ανάλογα με τον τρόπο που συμπεριφέρονται στις οικονομικές τους συναλλαγές.
4. Ανάλογα με τον τρόπο που αντιμετωπίζουν τις επιθυμίες οι ἀνθρώποι γίνονται σώφρονες και πράοι.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Μ.Ε. ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
«ΚΥΡΙΤΣΗΣ»
ΘΕΡΙΝΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΩΝ

Θέματα Γ' Γενικού Λυκείου

Φεβρουάριος 2019

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

προσανατολισμού

5. Επειδή οι ενέργειες είναι αποτέλεσμα των έξεων πρέπει να έχουν ποιότητα.

(Μονάδες 10)

Β1. Ποια είναι η επιδίωξη των νομοθετών σύμφωνα με το πρώτο απόσπασμα; Ποιες προσπάθειες καταβάλλουν και ποια αποτελέσματα έχουν αυτές οι προσπάθειες;

(Μονάδες 10)

Β2. Καὶ ἐνὶ δὴ λόγῳ ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἔξεις γίνονται: να παρουσιάσετε την προεία της σκέψης του Αριστοτέλη που κατέληξε στη διατύπωση αυτή και να προσδιορίσετε το περιεχόμενο της λέξης «ἔξις».
(Μονάδες 10)

Γ1. Να βρείτε στο διδαγμένο κείμενο λέξεις αντώνυμες με τις ακόλουθες: φαύλης, γίνεται, εὖ, δίκαιοι, θαρρεῖν, σώφρονες, δργίλοι
(Μονάδες 7)

Γ2. Να γράψετε στα νέα ελληνικά μια λέξη παράγωγη (απλή ή σύνθετη) για τις λέξεις: βούλημα, λοιποί, ἔσονται

(Μονάδες 3)

Δ. Να συμπληρώσετε τα κενά με τις κατάλληλες λέξεις: _____
χρόνια έμεινε ο Αριστοτέλης στην Ακαδημία. Μετά τη συμπλήρωση των βασικών σπουδών του κύριο έργο του είχε πια την επιστημονική έρευνα και τη διδασκαλία. Η διδασκαλία του στην Ακαδημία και οι ιδέες που μ' αυτήν μετέδιδε στους μαθητές του έφεραν συχνά τον Αριστοτέλη αντιμέτωπο με τους συναδέλφους του στην Ακαδημία, τον

_____ τον _____ τον _____. ήταν αληθινά αλύπητη μερικές φορές η κριτική που ασκούσε σε βάρος τους. Και του Πλάτωνα οι απόψεις δεν ξέφυγαν από τον έλεγχο του Αριστοτέλη. Τι να πει κανείς για την κριτική που ασκούσε σε βάρος άλλων σχολών και των εκπροσώπων τους; Έτσι καταλαβαίνουμε πώς συνέβαινε να έχει ο Αριστοτέλης λίγους μόνο _____, πολλούς όμως _____. Ο χαρακτήρας του δεν θα ήταν βέβαια άσχετος με αυτό το γεγονός, σχεδόν όμως τις περισσότερες φορές ήταν η βαθιά του πίστη πως

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Μ.Ε. ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

«ΚΥΡΙΤΣΗΣ»

ΘΕΡΙΝΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΩΝ

Θέματα Γ' Γενικού Λυκείου

Φεβρουάριος 2019

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

προσανατολισμού

οι δικές του απόψεις βρίσκονταν πιο κοντά στην _____ αυτό που τον εξωθούσε στην αυστηρή κριτική των απόψεων των άλλων όταν είχε να διαλέξει ανάμεσα στους φίλους και στην αλήθεια — μας το βεβαιώνει ο ίδιος — θεωρούσε «_____ προτιμᾶν τὴν ἀλήθειαν». Πώς να συμπεριφερόταν διαφορετικά ένας άνθρωπος που πίστευε ακράδαντα πως του αληθινού _____ γνώρισμα είναι να έχει το κουράγιο ακόμη «καὶ τὰ οἰκεῖα ἀναιρεῖν ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς ἀληθείας», να θυσιάζει δηλαδή ακόμη και τις πιο προσωπικές του _____, αν είναι να σωθεί η αλήθεια;
(Μονάδες 10)

Ε. Με βάση το περιεχόμενο των ενοτήτων και το ακόλουθο απόσπασμα να δικαιολογήσετε τον χαρακτηρισμό του Αριστοτέλη ως πρακτικού φιλοσόφου.

Η αριστοτελική επαγωγή

Εδώ όμως ανακύπτει ένα κρίσιμο ερώτημα. Πώς φτάνει κανείς στη γνώση των πρώτων αρχών; Για να αρχίσει να λειτουργεί το δίκτυο των συλλογισμών και των αποδείξεων, πρέπει προηγουμένως να έχουν τεθεί οι πρώτες αρχές της επιστήμης. Οι επιστημονικοί συλλογισμοί μάς επιτρέπουν να εξηγήσουμε πλευρές της πραγματικότητας με βάση τις αρχές αυτές, δεν μπορούν όμως οι ίδιοι να μας οδηγήσουν στις αρχές. Ο Αριστοτέλης είχε το θάρρος να παραδεχθεί αυτό που, ακόμη και σήμερα, οι φιλόσοφοι και οι επιστήμονες διστάζουν να ομολογήσουν: οι αρχές κάθε επιστήμης, οι γενικότεροι νόμοι της, δεν μπορούν να αποδειχθούν - είναι προτάσεις «πρωταρχικές και αναπόδεικτες» (Αναλυτικά ύστερα 71b27).

Μας χρειάζεται λοιπόν μια άλλη μέθοδος για να φτάσουμε στις πρώτες αρχές, μια μέθοδος αντίστροφη από τον συλλογισμό. Με τον συλλογισμό μεταβαίνουμε από το γενικό στο ειδικό, ενώ τώρα θέλουμε να δούμε πώς κάποιος φτάνει στη σύλληψη του γενικού. Η μέθοδος αυτή ονομάστηκε από τον Αριστοτέλη «επαγωγή». Με την επαγωγή ο επιστήμονας ξεκινά από τα περίπλοκα και ανομοιογενή δεδομένα της εμπειρίας του και

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Μ.Ε. ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

«ΚΥΡΙΤΣΗΣ»

ΘΕΡΙΝΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΩΝ

Θέματα Γ' Γενικού Λυκείου

Φεβρουάριος 2019

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

προσανατολισμού

καταφέρνει να τα τιθασεύσει, ανακαλύπτοντας πίσω από αυτά γενικούς νόμους και αρχές.

Η επιστημονική λοιπόν γνώση περιλαμβάνει δύο στάδια. Στο πρώτο στάδιο ο επιστήμονας λειτουργεί ερευνητικά και επαγωγικά. Καταρχήν συλλέγει κάθε είδους παρατηρήσεις και εμπειρικά δεδομένα ανάλογα με τον τομέα που μελετά. Ο Αριστοτέλης μάλιστα θεωρεί ότι η πρωταρχική αυτή διερεύνηση δεν πρέπει να περιοριστεί στα στοιχεία που αποκομίζει κανείς από τις αισθήσεις του. Ιδιαίτερα χρήσιμες και διαφωτιστικές θα αποδειχθούν και οι προϋπάρχουσες κοινές αντιλήψεις για οποιοδήποτε θέμα, η συσσωρευμένη παλαιότερη γνώση, η πείρα του κοινού νου (τα λεγόμενα «ένδοξα»). Άλλα και η ίδια η γλώσσα κρύβει πολύτιμα μυστικά, αφού, όπως είδαμε, συνδέεται άρρηκτα με τη σκέψη και την πραγματικότητα. Αν, για παράδειγμα, κάποιος θέλει να μελετήσει την ανθρώπινη ψυχή, θα πρέπει να παρατηρήσει συστηματικά τη συμπεριφορά των ανθρώπων γύρω του, θα πρέπει όμως να αντλήσει στοιχεία και από τις αντιλήψεις της εποχής του για την ψυχή, όπως και από τον τρόπο που μιλάνε οι άνθρωποι για την ψυχή και τα ψυχικά φαινόμενα.

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα, Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας & Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών
(Μονάδες 10)

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφῶντος, Ἀγησίλαος, 4, 3-6

Με το έργο του «Ἀγησίλαος» ο Ξενοφώντας επαινεί τον ομώνυμο Σπαρτιάτη βασιλιά και στρατηγό, εκθειάζοντας τις αρετές και το ανώτερο προσωπικό του ήθος. Στο παρακάτω απόσπασμα μνημονεύει την αφιλοχρηματία και ολιγάρκεια που χαρακτήριζε τον Αγησίλαο

τά γε μὴν τῆς πόλεως κλέπτειν πῇ ἢν τις αὐτὸν εἰκότως αἰτιάσαιτο, ὃς καὶ τὰς αὐτῷ χάριτας ὀφειλομένας τῇ πατρίδι **καρποῦσθαι παρεδίδου**; τὸ δ', ὅπότε βούλοιτο εὖ ποιεῖν ἡ πόλιν ἡ φίλους χρήμασι, δύνασθαι παρ' ἐτέρων λαμβάνοντα ὠφελεῖν, οὐ καὶ τοῦτο μέγα τεκμήριον ἐγκρατείας

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Μ.Ε. ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

«ΚΥΡΙΤΣΗΣ»

ΘΕΡΙΝΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΩΝ

Θέματα Γ' Γενικού Λυκείου

Φεβρουάριος 2019

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

προσανατολισμού

χρημάτων; εἰ γὰρ ἐπώλει τὰς χάριτας ἡ μισθοῦ εὐεργέτει, οὐδεὶς ἀν οὐδὲν ὀφείλειν αὐτῷ ἐνόμισεν: ἀλλ' οἱ προῦκα εὖ πεπονθότες, οὗτοι ἀεὶ ἡδέως ὑπηρετοῦσι τῷ εὐεργέτῃ, καὶ διότι εὖ ἔπαθον καὶ διότι προεπιστεύθησαν ἄξιοι εἶναι παρακαταθήκην χάριτος φυλάττειν. ὅστις δ' ἡρεῖτο καὶ σὺν τῷ γενναίῳ μειονεκτεῖν ἡ σὺν τῷ ἀδίκῳ πλέον ἔχειν, πῶς οὗτος οὐκ ἀν πολὺ τὴν αἰσχροκέρδειαν ἀποφεύγοι; ἐκεῖνος τοίνυν κριθεὶς ὑπὸ τῆς πόλεως ἄπαντα ἔχειν τὰ Ἅγιδος τὰ ἡμίσεα τοῖς ἀπὸ μητρὸς αὐτῷ ὁμογόνοις μετέδωκεν, ὅτι πενομένους αὐτοὺς ἔωρα. ὡς δὲ ταῦτα ἀληθῆ πᾶσα μάρτυς ἡ τῶν Λακεδαιμονίων πόλις. διδόντος δ' αὐτῷ πάμπολλα δῶρα Τιθραύστου, εἰ ἀπέλθοι ἐκ τῆς χώρας, ἀπεκρίνατο ὁ Αγησίλαος: ὦ Τιθραύστα, νομίζεται παρ' ἡμῖν τῷ ἀρχοντὶ κάλλιον εἶναι τὴν στρατιὰν ἡ ἐαυτὸν πλουτίζειν, καὶ παρὰ τῶν πολεμίων λάφυρα μᾶλλον πειρᾶσθαι ἢ δῶρα λαμβάνειν.

1) Να μεταφραστεί το απόσπασμα: «ὅς καὶ τὰς αὐτῷ... χάριτος φυλάττειν»
(Μονάδες 10)

2) Ποια περιστατικά αναφέρει ο Ξενοφώντας προκειμένου να τεκμηριώσει την έλλειψη φιλοχρηματίας του Αγησιλάου;
(Μονάδες 10)

3) α) «τά γε μὴν τῆς πόλεως κλέπτειν πῆ ἀν τις αὐτὸν εἰκότως αἰτιάσαιτο,
ὅς καὶ τὰς αὐτῷ χάριτας ὀφειλομένας τῇ πατρίδι καρποῦσθαι
παρεδίδου; [...] τὰ ἡμίσεα τοῖς ἀπὸ μητρὸς αὐτῷ ὁμογόνοις μετέδωκεν, ὅτι
πενομένους αὐτοὺς ἔωρα»

Να βρεθούν τα τριτόκλιτα ουσιαστικά θηλυκού γένους του παραπάνω
αποσπάσματος και να γραφεί από το καθένα η αιτιατική και η κλητική
ενικού αριθμού
(Μονάδες 4)

β) ἡδέως, κάλλιον

Να γραφούν οι άλλοι δύο βαθμοί των επιρρημάτων
(Μονάδες 2)

γ) Να γραφούν οι ζητούμενοι τύποι

1. παρεδίδου: β' ενικό προστακτικής αορίστου β' μέσης φωνής
2. φυλάττειν: απαρέμφατο αορίστου μέσης φωνής

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Μ.Ε. ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
«ΚΥΡΙΤΣΗΣ»
ΘΕΡΙΝΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΩΝ

Θέματα Γ' Γενικού Λυκείου

Φεβρουάριος 2019

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

προσανατολισμού

3. ήρεῖτο: β' ενικό ευκτικής αορίστου β' μέσης φωνής

4. ἀπέλθοι: γ' ενικό οριστικής παρατατικού

(Μονάδες 4)

4) α) Να αναγνωριστούν συντακτικώς οι παρακάτω όροι του κειμένου καρποῦσθαι, ἄξιοι, παρακαταθήκην, τὰ ήμίσεα, τῷ ἄρχοντι, πλουτίζειν
(Μονάδες 6)

β) οἱ πεπονθότες, πενομένους

Να αναλυθούν οι παραπάνω μετοχές στις αντίστοιχες δευτερεύουσες

προτάσεις

(Μονάδες 4)